

Etiketleme

(Hidayet TEREÇİ – Amasya Bilim ve Sanat Merkezi)

Aşağıda üstün yetenekli çocukların özellikleri genel olarak sıralanmıştır. Bu özelliklerin hepsi bir çocukta bulunmaz. Ben öğrencilerime hiçbir zaman üstün yeteneklisin demiyorum. “Potansiyelin var, çalışırsan çok şeyler başarırısın.” gibi geleceğe dönük sözler kullanıyorum. Üstün yetenek gibi Avrupa’da terk edilmiş kavramlar maalesef çocuklarımıza sürekli söyleniyor. Eğitimci demek, eğitim konusunda çok bilgili olan demek değildir. Öğrendiği bilgileri yaşayan, örnek olan, öğrencilerine davranış haline getirebilen demektir. Öğrencilerimizin bazılarında etiketlenme sonucu sorunlar yaşayanlar bulunmaktadır. Erken yaşlarda çocukla ilgilenen ailenin eğitimi-öğretimi olması gerekmektedir.

Üstün ve Özel Yetenekli Çocukların Özellikleri Nelerdir?

- Zihinsel ve fiziksel olarak yüksek enerji düzeyine sahiptirler.
- Hızlı öğrenirler, üstün kavrama, akılda tutma özellikleri vardır.
- Geniş hayal ve imgeleme güçleri vardır.
- Gözlem güçleri kuvvetlidir.
- Yaratıcıdır, keşfetmek, bulmak isterler.
- Sürekli gelişme isteği içindedirler ve sürekli sorgularlar.
- Bellekleri (hafızları) güçlüdür.
- Analiz, sentez yetileri gelişmiştir.
- Entelektüel merak sahibidirler.
- Lider özellikleri sergilerler.
- Çevreleriyle iyi ilişkiler kurarlar.
- Sorun çözmekten, güçlüklerin üstesinden gelmekten hoşlanırlar.
- Mizah duyguları güçlüdür.
- Ayrıntılara dikkat ederler.
- Sözcük hazineleri zengindir, doğru, hızlı ve akıcı konuşurlar.
- Uzun süre bir konu üstüne odaklanabilirlerse de tekdüzelikten hoşlanmazlar.

Çocuğumuza “üstün yeteneklisin” cümlesini asla kullanmayalım. Veliler çocuklarını üstün yetenek potansiyeline sahip bireyler olarak görmelidirler. Zaman içinde üstün yetenekli olup olmadığını kendisi ispatlayacaktır. Bir çocuk üstün yetenek potansiyeline sahip olabilir; fakat zaman içerisinde değişik sebeplerden dolayı bireyin yetenekleri ortaya çıkamayabilir. Herhangi bir ilin köyünde yaşayan çiftçi veya çoban, üstün yetenek potansiyeline sahip olabilir; fakat ne kendisi, ne başkası farkında değildir. Ortaya çıkartacak şartlar oluşmadığı için üstün yetenek potansiyeli parlamadan sönüp gidecektir. Çocuğunuz ne kadar yetenekli olursa olsun çalışmadan, kendini geliştirmeden üstün yeteneğini ortaya koyamaz. Bilemeyeceğimiz sayıda keşfedilememiş üstün yetenekli insanlar, Dünya'ya gelmiş ve gitmişlerdir. Üstün yetenekli kişi çalışmalarını ve buluşlarını insanlık ile paylaşmadığı takdirde hiç kimse bu kişinin üstün yetenekli olduğunu bilemeyecektir.

Çocuklarımıza üstün yetenekli etiketlemesi yapmamıza gerek yoktur. Süreç içerisinde yaptığı çalışmalar kendisini ispatlamaya yetecektir. Ailelerin övünç kaynağı olması için çocukları heba etmeyelim. Unutmayın! Ülkemizdeki zekâ testlerinin geçerlilik ve güvenilirliği sorgulanmaktadır. Çocuğunuzun eğitim ortamı, sağlık, beslenme, aile, çevre vb. sebeplerden dolayı zekâ seviyesinde azalmalar olabilir. Zaten asıl amaç, üstün potansiyelli öğrencilerin yardımcı eğitimlerle yeteneklerini geliştirmektir. Sorunlarına önceden çözüm bulmaktır.

Genellikle üstün yetenekli denildiğinde bilim adamları akla geliyor. Birçok sporcu, müzisyen, ressam üstün yeteneklidir. Örneğin Naim SÜLEYMANOĞLU bedensel/kinestetik zekâ alanında, Fazıl Say veya İdil BİRET müziksel/ritmik zekâ

alanda üstün olduklarını ispatlamıştır. Bir çocuk zihinsel yeteneklerini belirlemek için çeşitli tanılamalardan geçirilebilir. Yaşıtlarına göre zekâ seviyesi ileride olan bir çocuk, ileri yıllarda zekâ seviyesi yaşıtları ile aynı hatta aşağı seviyelere düşebilir. Epigenetik gelişimi çok önemlidir. Örneğin Einstein 20 yaşından sonra çok büyük performans göstermiştir. Öğrenciye toplum veya arkadaşları içinde üstün yeteneklisin demek olumsuz etkileyecektir. Öğrenci etiketlenmiş olacaktır. Bu durumda öğrenciden sürekli imkânsız şeyler beklenecektir. Ve sonra öğrencide ruhsal sorunlar başlayacaktır.

Bir ülkenin değerleri olan bu çocuklarımızın yeteneklerini en iyi şekilde geliştirmek için çok çalışacağız. Bu çocuklar ileride yabancı ülkelere gitmiş olsalar da topraklarına, halkına faydalı olmalıdırlar. Üstün yetenekli insanımızın büyük çoğunluğu yurt dışındadır. Bunun için değerler eğitimi verilmeli ve herkes sahip çıkmalıdır. Son yazdıklarım bazıları dudak bükebilir. Ama hayatın apaçık gerçeği bunlardır.